

Clypevs Theologiæ Thomisticæ

Continens Tractatus de erroribus Pelagianorum, de Gratia, de
Iustificatione & Merito, de Virtutibus Theologicis, & quatuor Cardinalibus,
ac de ineffabili mysterio Incarnationis

Gonet, Jean-Baptiste

Parisiis, 1669

§. I. Conclusio negativa statuitur, & autoritate D. Thomæ, ac duplici
ratione firmatur,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77342](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77342)

assumerent, non essent unus homo simpliciter, sed tantum secundum quid, ait enim: *Non enim posset argui ex hoc quod tres persona sunt unus homo, quod essent unus simpliciter; nihil enim prohibet dicere quod homines qui sunt plures simpliciter, sint unus quantum ad aliquid, puta unus populus.* Ergo S. Doctor vult in eo casu tres personas divinas esse simpliciter plures homines, & unum tantum secundum quid.

112. Respondeo negando quod S. Doctor hoc loco doceat, tres personas divinas eandem humanitatem assumentes, non esse unum hominem simpliciter; ipse enim non dixit quod in eo casu tres personarum divinarum non sint unus homo simpliciter, sed solum quod non essent unus simpliciter; quae sunt valde diversa; nam ad primum sufficit unitas in natura humana, ad secundum vero requiritur unitas personalis: Unde tres personarum divinarum simpliciter unus Deus, & tamen non sunt unus simpliciter in genere masculino, sed solum unum neutraliter; quia primum denotat unitatem personalem, secundum autem unitatem in natura, ut docet S. Thomas 1. part. quaest. 31. art. 2. ad 4.

ARTICULVS VI.

An persona creata, de potentia Dei absoluta, possit terminare naturam alienam?

113. Certissimum est apud omnes Theologos, nullam personam creatam, nec creabilem, posse naturaliter, sive virtute propria, alienam terminare naturam: Tum quia subsistentia seu personalitas creata, limitatur, finitur, & determinatur a propria natura, tanquam a sua potentia. Tum etiam quia cum suppositum creatum non possit virtute naturali operari aliquod miraculum, mysterium Incarnationis non fuisset opus miraculosum, si persona creata posset naturaliter, sive virtute propria, alienam naturam terminare. Difficultas itaque solum est, num supernaturaliter, sive virtute divina, possit natura creata, vel creabilis, naturam aliam praeter propriam terminare?

114. Partem affirmativam docent Scotus, Nominales, Granadus, Beccanus, Theophilus Raynaudus, & alij ex Recentioribus. Valentia vero distinguens inter personam creatam & creabilem, fatetur quidem id personae creatae, etiam supernaturaliter, esse impossibile, non tamen personae creabili; posset enim in ejus doctrina produci aliqua tanta perfectionis & virtutis in terminando, ut etiam naturam alienam posset terminare. Contra hos Authores stant ex adverso communiter Thomistae, cum suo Praeceptore, hic art. 1. ad 2. quem sequuntur Vazquez, Suarez, Delugo, & alij Recentiores.

§. I.

Conclusio negativa statuitur, & auctoritate D. Thomae, ac duplici ratione firmatur.

115. Dico igitur: Non potest, etiam supernaturaliter, sive de potentia Dei absoluta, persona creata, vel creabilis, alienam terminare naturam.

Probatur primo ex D. Thoma loco mox citato, ubi sic habet: *Hoc autem est proprium divinae personae, propter ejus infinitatem, ut fiat in ea concursus naturarum, non quidem accidentaliter, sed secundum subsistentiam.*

116. Respondet Granadus, D. Thomam solum vel-

A le quod persona creata non possit connaturaliter, sicut divina, terminare alienam naturam, cum quo stat id posse supernaturaliter.

Sed contra primo: Id quod taliter uni convenit, quod nulli alteri possit ullâ ratione competere, cum majori proprietate dicitur proprium illi, quam si possit aliis competere, quamvis non connaturaliter: Sed nihil est quod nos cogat ut verba D. Thomae cum minori proprietate usurpemus, cum nullibi oppositum insinuaverit: Ergo asserendum est, Angelicum Doctorem sensisse, taliter esse divinae personae proprium alienam terminare naturam, ut nulli personae creatae possit ullo modo competere.

B Secundo, Impossibile est personam creatam terminare alienam naturam, & hoc non praestare connaturaliter, ut ex infra dicendis constabit: Ergo si juxta D. Thomam, terminatio alienae naturae, ut conveniens connaturaliter, est ita divinae personae propria, ut nequeat personae creatae competere, erit absolute divinae personae ita propria, ut nullâ ratione possit persona creata alienam terminare naturam.

Plures etiam in favorem nostrae conclusionis adduci solent rationes ab Authoribus. Suarez hic disp. 13. sect. 4. illam probat ex eo quod subsistentia est modus naturae propriae: Sed implicat modum unius rei modificare aliam, implicat enim me

C sedere per sessionem alterius; esse praesentem loco, per modalem alterius praesentiam; virgam esse rectam, per alterius rectitudinem; & unum accidens inhære, per alterius inhærentiam: Ergo etiam implicat subsistentiam creatam, alienam terminare naturam.

Sed hæc ratio non est efficax, nam quod personalitas non sit modus, sed entitas realis, realiter a natura distincta, est sententia in via D. Thomae probabilis, quam tenet Cajetanus quaest. sequenti art. 2. & cum illo plures Theologi: Ergo quod personalitas creata nequeat de potentia absoluta alienam terminare naturam (quod communiter censetur Angelicum Doctorem tenuisse) non est opposita sententiae alligandum, nec ex eo probandum, quod personalitas creata modus sit, & non entitas realis, realiter a natura distincta.

Aliter ergo probanda est conclusio, nimirum ratione quam insinuat S. Doctor verbis supra relatis, quibus asserit personam creatam non posse terminare alienam naturam, quia non est infinita. Unde sic arguo: Subsistentia terminans plures naturas, debet esse infinita: Sed implicat subsistentiam creatam esse infinitam: Ergo & plures terminare naturas. Minor patet, Tum quia omne creatum, finitum est. Tum etiam, quia subsistentia creata limitatur ab illa natura, cujus est complementum & terminus. Major vero in qua est difficultas probatur primo.

E Subsistentia terminans plures naturas, supplet vices subsistentiarum quae sunt propriae illis naturis, tales enim naturas reddit incommunicabiles, sicut reddissent subsistentiae propriae: Sed non potest supplere vices talium subsistentiarum, nisi sit infinita: Ergo subsistentia terminans plures naturas, debet esse infinita. Major patet, Minor probatur. Subsistentia terminans plures naturas, non potest supplere vices subsistentiarum quae sunt propriae illis naturis, nisi contineat illas secundum proprias & distinctas earum rationes, eminenter formaliter, id est seclusis imperfectionibus: Sed non potest hoc modo illas continere, nisi sit infinita: Ergo &c. Minor probatur: Non potest

has continere secundum proprias earum rationes, nisi eas contineat prout conveniunt in ratione aliqua una & communi, quæ alia esse non potest quam ratio entis; differentia enim propriæ non conveniunt in aliquo superiori, nisi transcendentaliter in ipsis imbibito: Sed continere in ratione entis, est continere modo illimitato & infinito; ratio enim entis, cum sit universalissima & transcendens, ad omnia se extendit, & est quodammodo infinita & illimitata: Ergo subsistentia terminans plures naturas, non potest continere eminenter formaliter subsistentias illis naturis proprias, nisi sit infinita.

120. Confirmatur: Subsistentia in perfectione adæquat cum natura quam connaturaliter terminat: Ergo sicut nulla natura creata, quantumcumque perfecta, potest habere, nisi unam speciem & essentiam, ita nec potest eminenter continere species aliarum naturarum; sed hoc est proprium Dei, qui cum sit causa plena & perfecta omnium rerum, eminenter illas continet: ita neque illa subsistentia creata potest speciem & perfectionem aliarum subsistentiarum eminenter continere, sed hoc competit soli personalitati divinæ, ratione identitatis quam habet cum natura divina, & subsistentia absoluta, quam transcendentaliter includit, ut art. 3. declaravimus.

121. Probatur secundo Major principalis, quæ asserit subsistentiam plures naturas terminantem, debere esse infinitam, ratione Cajetani. Persona potens de se subsistere in duabus naturis, potest subsistere in infinitis si essent: Sed persona potens subsistere in infinitis naturis, est in subsistendo infinita: Ergo persona potens de se in duabus naturis subsistere, est infinita in subsistendo. Majorem probat Cajetanus, nam ubi pluralitas differentiam non facit, nec illam infinitas faceret, si infinitas possibilis esset, ut ait Aristoteles 4. phys. c. textu 76. ex quo infert quod si duo corpora possent esse simul in eodem loco, etiam possent infinita corpora esse simul, si essent possibilis: Ergo si pluralitas naturarum non obstat ut persona ex vi unius subsistentiæ, subsistat in illis, nec infinitas naturarum obstat, si possibilis esset, ut in infinitis naturis subsisteret, & consequenter persona potens subsistere in duabus naturis, est etiam potens de se subsistere in infinitis. Minorem autem non probat Cajetanus, sed ut notam præsupponit, sed potest sic facile suaderi. Subsistentia gaudens vi terminativæ & sustentativæ infinita, est infinita in ratione subsistentiæ, cum in nullo alio subsistentia consistat, quam in vi terminativæ & sustentativæ natura: Sed subsistentia personæ potens de se subsistere in naturis infinitis, gauderet vi terminativæ & sustentativæ infinita; sicut virtus effectiva potens quantum est de se in effectus syncategorematicè infinitos exire, est virtus effectivæ infinita: Ergo persona potens de se subsistere in infinitis naturis, est in subsistendo infinita.

122. Huic rationi, quæ præcipua & fundamentalis est, dupliciter respondent Adversarij, aliqui enim dicunt quod ut una persona possit duas terminare naturas, vel etiam infinitas ordinis inferioris, non requiritur quod subsistentia illius sit infinita, sed sufficit quod sit superioris ordinis. Alij verò respondent quod ut persona possit per virtutem naturalem infinitas terminare naturas, deberet esse infinita; ut verò id posset per potentiam obedientialem, infinitatem non arguit. Unde cum subsistentia quæ plures terminaret naturas, id non

A præstaret per virtutem naturalem, sed duntaxat per potentiam obedientialem, propterea infinita non esset.

Sed neutra solutio satisfacit, prima enim confutata manet ex supra dictis, nam ut supra dicebamus, ut una persona in alterius natura subsistat, requiritur continentia eminentialis subsistentiæ propriæ illius naturæ quam terminat: Sed subsistentia ordinis superioris non potest eminenter continere infinitas subsistentias etiam ordinis inferioris; sicut natura superioris ordinis, esto in perfectione excedat infinitas naturas ordinis inferioris; illas tamen eminenter non continet, effectivæ, nec formali continentia: Ergo persona creata, quamvis superioris ordinis, si infinita non sit, non potest in infinitis naturis, etiam ordinis inferioris, subsistere.

123. Confirmatur & magis illustratur hæc ratio: Quamvis natura angelica sit superioris ordinis respectu naturæ humanæ, illam tamen non continet continentia eminentiali formali, ita ut illius effectum formalem seipsa præstare possit: Ergo quamvis subsistentia Angeli sit superioris ordinis ad humanam subsistentiam, non tamen continet illam continentia eminentiali formali, nec potest præstare illius effectum formalem, nec per consequens complere & terminare naturam humanam.

124. Secunda etiam solutio facile potest refelli, nam forma effectum quem præstat in genere causæ formalis, non potest causare per potentiam obedientialem, sed solum per sibi innatam & naturalem virtutem: At terminare & sustentare naturam, provenit à personalitate in genere causæ, vel quasi causæ formalis: Ergo non potest talem effectum præstare per potentiam obedientialem, sed solum ratione potentie & virtutis naturalis, ut magis patebit ex dicendis probatione sequenti.

125. Probatur ergo tertio Major principalis: Quod personalitas non potest connaturaliter & de potentia ordinaria præstare, non potest etiam facere de potentia absoluta: At nulla personalitas quæ non sit infinita, potest connaturaliter & de potentia ordinaria, terminare alienam naturam: Ergo nec de absoluta. Minor est evidens, nam quælibet personalitas connaturaliter est determinata ad terminandam propriam naturam ad quam consequitur. Major autem probatur ex principio generali in Philosophia tradito, quo dicitur hanc esse differentiam inter causam materialem & formalem, maxime substantialem, qualis est subsistentia, & causam efficientem, quod hæc potest elevari ad producendum effectum supernaturalem, vel principaliter, si contineatur intra objectum ejus specificativum, & sit tantum extra proportionatum; vel instrumentaliter, si sit extra objectum specificativum, cum tamen non possit illum producere naturaliter, & secundum propriam virtutem; causa autem materialis & formalis, maxime substantialis, non potest sic elevari, unde propterea in illis non habet locum distinctio potentie ordinariæ & extraordinariæ, seu naturalis & obedientialis. Et ratio est, quia ut causa formalis substantialis, v. g. subsistentia, terminaret naturam quam non potest connaturaliter terminare, deberet necessario recipere aliquam virtutem quæ augetur & elevaretur virtus terminativa naturalis: hoc autem est impossibile, quia illa virtus elevans, non potest esse virtus accidentalis (hæc enim est incapax elevandi ad substantialiter terminandum naturam) nec etiam

substantialis, quia virtus substantialis reddens A
personalitatem naturalem capace terminandi
alienam naturam, esset vera substantia, utpote
supernaturalis participatio substantiæ divinæ,
cui soli connaturale est posse terminare alienam
naturam, & sic non una tantum sed duplex esset
substantia in eadem persona creata, quod im-
plicat; & destrueretur hypothesis hujus quæstio-
nis, quæ quæritur an unica substantia creata plu-
res naturas terminare possit.

27. Confirmatur & magis illustratur hæc ratio: Si
in terminatione substantiæ haberet locum distin-
ctio potentie ordinariæ & extraordinariæ, natu-
ralis & obediæntialis, seu causæ principalis & in-
strumentalis; vel substantia terminando alie-
nam naturam de potentia Dei absoluta, hoc præ-
staret ut causa principalis, vel ut instrumentalis à
Deo elevata? Non hoc secundum, quia sic foret
necessarium quod Deus ipse ut causa principalis
concurreret ad hanc eandem terminationem, hy-
potheticè informando ut causa principalis illam
eandem naturam, cum effectus & causalitas cau-
sæ instrumentalis conveniat etiam principali. Ne-
que etiam primum, quia ut causa principalis non
potest substantia elevari extra suum specificati-
vum: sic autem est quod specificativum sub-
stantiæ angelicæ v. g. est natura angelica: Ergo
non poterit substantia Angelicæ elevari ad termi-
nandum in genere causæ principalis naturam hu-
manam.

28. Aliter probat Cipullus Majorem principalem,
quæ asserit quod sola personalitas infinita potest
alienam terminare naturam. Sic enim arguit hic
art. 1. dubio unico num. 11. Sola personalitas per
se subsistens potest alienam terminare naturam:
Sed personalitas per se subsistens, hoc est nulli
alteri inhaerens, necessariò est infinita: Ergo sola
personalitas infinita alienam valet terminare na-
turam. Minorem ut certam supponit, Majorem
verò sic ostendit. Personalitas omnis quæ non est
per se subsistens, est entitas incompleta & moda-
lis: Sed eo ipso quod sit entitas modalis, non po-
test communicari rei distinctæ ab illa cuius est
modus, ut patet varijs exemplis supra ex Suarez
adductis: Ergo sola personalitas per se subsistens
potest alienam uniri naturæ, illamque terminare &
subsistentem reddere.

29. Sed hic discursus non urget, quia nititur sen-
tentiæ quæ asserit personalitatem creatam, seu
per se non subsistentem, in modali entitate con-
sistere: hæc verò sententia, licet probabilis sit,
non est tamen certa, nec à Theologis unanimiter
recepta, sed à Cajetano & pluribus alijs Thomi-
stis rejicitur. Unde huic rationi, ut præcipuè &
fundamentali, immeritò Cipullus confidit, om-
nibus alijs rejeçtis & confutatis.

30. Ex dictis inferes contra Valentiam, non solum
personam creatam, sed nec etiam creabilem, pos-
se alienam terminare naturam: nam persona cu-
jus propria personalitas non sit infinita, non po-
test alienam naturam terminare, ut multis osten-
dimus: At nec persona creata, nec creabilis, po-
test habere substantiam & personalitatem infi-
nitam: Ergo nec persona creata, nec creabilis,
potest alienam terminare naturam.

§. II.

Solvuntur objectiones.

C Contra nostram conclusionem, & rationem
fundamentalem illius, à D. Thoma infinua-
tam, plures ac difficiles fieri possunt instantiæ,
quæ sub hac forma proponi possunt. Terminatio
naturæ alienæ infinitatem in persona terminante
non exigit: Ergo malè ex isto capite negatur pos-
sibilis personalitati creatæ. Consequentia patet,
Antecedens probatur primò. Divina personalitas,
prout ab essentia distincta, infinita non est, & ta-
men terminat plures naturas de facto, & infinitas
potest terminare: Ergo terminatio alienæ naturæ
infinitatem in personalitate terminante non exi-
git. Consequentia manifesta videtur, Antece-
dens verò sic ostenditur. Si personalitas ratione
sui, prout ab essentia distinguitur, esset infinita
formaliter, sequeretur aliquam infinitatem con-
venire Patri, quæ Filio non conveniret, & è con-
verso; nam Patri conveniret infinitas paternita-
tis, quæ Filio non convenit; & Filio infinitas fi-
liationis, quæ non convenit Patri: Sed hoc dici
nequit, alias Pater infinitus in omni linea non es-
set, nec Filius similiter: Ergo personalitas ratio-
ne sui, prout ab essentia distinguitur, infinitatem
non dicit.

C Secundò principale Antecedens suadetur: Ter-
minatio alienæ naturæ non est effectus infinitus:
Ergo non petit infinitatem in forma illum poten-
te præstare.

Tertiò, Sustainatio alieni & extranei acciden-
tis, non petit infinitatem in subiecto sustentante,
anima enim gratiam sustentat, quæ accidens alie-
num est, & non connaturale: potest etiam sub-
stantia creata recipere & sustentare nedum con-
naturalia & sibi propria accidentia, sed etiam il-
la quæ sibi propria non sunt, & alteri subiecto
debentur: Ergo pariter terminatio aut sustenta-
tio alienæ naturæ, infinitatem non arguit in per-
sona terminante.

D Quartò, Terminatio alienæ naturæ non petit
quod personalitas terminans contineat in se emi-
nenter personalitatem propriam naturæ quam
terminat: Ergo non petit infinitatem in illa. Con-
sequentia patet ex dictis paragrapho præcedenti,
Antecedens verò probatur. Persona alienam na-
turam terminans, non præstat eundem effectum
quem illi personalitas propria præstaret: Ergo
non requiritur quod persona alienam naturam
terminans, illius personalitatem eminenter con-
tineat. Consequentia manifesta est, nam conti-
nentia eminentialis formæ, solum requiritur ad
præstandum illius effectum formalem. Antece-
dens autem ostenditur primò: Ex personalitate
aliena, & natura terminata, diversa resularet
persona ab illa quæ resularet ex eadem natura &
propria personalitate: Sed effectus personalitatis
est persona: Ergo personalitas alienam naturam
terminans, non præstat effectum formalem per-
sonalitatis propriæ. Secundò probatur: Person-
alitas divina unita humanæ naturæ, constituit per-
sonam increatam, propria autem personalitas per-
sonam creatam constitueret: Ergo divina per-
sonalitas terminans humanitatem, non præstat ef-
fectum formalem personalitatis propriæ, & conse-
quenter personalitas creata terminans alienam
naturam, non præstaret effectum formalem à
propria personalitate præstandum.

Denique Sol continet eminenter effectus causa-